

Малы гэрбоўнік Беларускае шляхты

АНДРУШЭВІЧЫ

(Андрашэвічы, Андрушовічы, Андрюшовічы)
ГЭРБУ "ДАЛІВА"

(некаторыя гэральдысты паказваюць гэты род пад гэрбам "Магіла", што, напэўна, выкліканы памылкаю, бо ёсць род Андрушевічаў гэтага гэрбу).

Першыя звесткі паходзяць з 1488 — Сенко Андрушовіч Радуньскі ціун. Аляксандар Ягелончык пасьвярдзіў ягонаму сыну Мікалаю Сенковічу Андрушевічу прывілей на зямельнае ўладаньне. У 1522-29 Мікалай чашнік Літоўскі, у 1527 каралеўскі лацінскі пісар, у 1533-40 стараста Мельніцкі.

Сыны Мікалая — Войцех, чашнік Літоўскі (1533) і Мікалай, пісар каралеўскіх Віленскіх двароў (1532). Мікалай Мікалаевіч у 1539-47 дзяржаўца Гожскі й Пераломскі, у 1542 сакратар у пасольстве Яна Глябовіча да Масквы, з

1544 канюшы дворны Літоўскі. Жанаты быў на Ганыне Мацееўне Пяткевіч (+ < 1566), памёр прыкладна ў 1548. Ён меў двух сыноў Станіслава і Крыштафа, апошні таксама быў канюшым (1566).

Напэўна, братам Мікалая й Войцеха быў Ян — біскуп Кіеўскі (1545—55, 1569, 1591), біскуп Луцкі й Берасцейскі (1555-65). Уваходзіў у паны-раду, падпісаў агульназемскі прывілей, дадзены Жытімонтам Аўгустам 7.VI.1563, які канчаткова ўраўняў у правах праваслаўных і каталікоў.

Па некаторых звестках і Ян II біскуп Луцкі таксама быў з роду Андрушевічаў, памёр у 1499.

АВАК — Вільна, 1895. — Т.ХХII.— С. 381-3, 425-7; АВАК — Вільна, 1904. — Т.ХХХ.— С. 238; Беларускі архіў. — Мн., 1930. — Т.ІІІ — С. 30, 36, 42, 46, 260-1, 268, 499, 502, 504; Літоўская метрика. Отд. 1, Ч.1: Книга судных дел. — Пг., 1903. — Стб. 712. — (РИБ; Т.ХХ); Літоўская метрика. Отд. 1, Ч.3.: Книга публичных дел. — Пг., 1915. — Стб. 491 — (РИБ; Т.ХХХІІІ); Boniecki A. Herbarz Polski. — W-wa, 1899. — Т.І.— С.38; Kojalowicz W.W. Herbarz historii W.X. Litewskiego, tak zwany Compendium. — Krakow, 1897. — С.44; Niesiecki K. Herbarz Polski. — Lipsk, 1839. — Т.ІІ. — С.292; PES. — W-wa, 1936. — Т.ІV. — С.101; PSB. — Krakow, 1935 — Т.І.— С.97-8.

АНДРУСЕВІЧЫ
(Андрушэвічы, Сыракомля-Андрушэвічы, Андрусевічы)
ГЭРБУ "СЫРАКОМЛЯ".

Станіслаў Сыракомля-Андрушэвіч, судзьдзя земскі Мазырскі (1637-48), падпісаў элекцыю Яна-Казіміра. Меў сыноў Станіслава, ротмістра Аршанскаага і Самуэля, паручніка войска Літоўскага. Сын Станіслава Пётр — таварыш піцігорскі, возны Наваградзкі. Сыны Самуэля — Страфан і Якуб-Эляш, харужы Мазырскі.

З часу акупацыі Рэчы Паспалітай прадстаўнікі роду больш не займалі ніякіх пасадаў, і род паступова гібее, нічым не вылучаючыся зь іншага шляхты.

Прыкладна зь сярэдзіны XVIII ст. форма прозвішчаканчатковазамацоўваецаў варыянтце Андрусевіч, тадыж перастае ўжывацца й назва гэрбу як прыдомку.

У 1817, 1832, 1836 і 1858 гадох роду быў пачверджаны шляхецкі права ў Менскай губэрні, у 1859 годзе ён быў зацверджаны ў дваранстве Расейскай імперыі ўказам Сената з аднясеннем да 6-ай часткі радаводных кнігаў (стараражытнае дваранства).

У XVIII — XIX стст. Андрусевічы шырокая рассяяліліся па Случчыне і Копыльшчыне, і ёсьць падставы меркаваць, што род ях выгас і да сёняшняня няга дні.

НА РБ. — Ф.319, вол. 27, спр. 46: Дело о дворянстве рода Андрусевичей; Boniecki A Herbarz Polski — W-wa, 1899. — Т.І. — С. 38; Kojalowicz W.W. Herbarz goscerstwa WXLitewskiego, tak zwany Compendium. — Krakow, 1897. — С.44.; Niesiecki K. Herberz Polski. — Lipst, 1839. — Т.ІІ. — С.292.

Усе гэральдысты аб'ядноўваюць гэтых людзей у вадзін род. Апісваючы Андрушэвічаў гэрбу "Даліва", Каляровіч прыводзіць наведамага пазь імя харужага Мазырскага, Нясецкі й Банецкі згадваюць Станіслава, Мазырскага судзьдзю ў элекцыю Яна-Казіміра. Але на сёняшні дзень дакументальных сьведчаньняў аб адзінстве роду няма.

Уладзіслаў Вяроўкін-Шэлюта.

БЯРНОВІЧЫ (Бітнер-Бярновічы) ГЭРБУ УЛАСНАГА

Бярновічы ў канцы XVIII ст. выводзілі сябе з Прусіі (1560), адкуль перасяліліся ў Інфлянты й ВКЛ.

Ян — маёр войска ВКЛ (1683), стольнік Венцэнскі (1701), у гэтым жа годзе й памэр. Ягоны сын Юры-Вільгельм па съмерці бацькі па прывілею Аўгуста II пераняў Венцэнскае стольніцтва (1701), у 1704-07 вобэрлейтэнант рыйтарскага палка. У тастаменіце ад 15.XII.1717 свае дведзічныя маёнткі Бабоўню й Мардзівінаўшчыну Слуцкага павету адпісаў сыну Юрью.

Міхал (* 24.IX.1734; + > 1802), сын Юрья ў 1745 атрымаў прывілей Аўгуста III Саса на закладаньне мястэчка ў вотчыным маёнтку Бабоўня пад апекаю свайго дзядзькі Міхала Мераеўскага.

Каптуровы су-дэйдзя Наваградзкі, пасол на элекцыйны Сойм (1763). Стараста Крэўскі (1764), камісар па люстрацыі дымоў у Наваградзкім ваяводзтве ѹ пісар Трыбуналу ВКЛ (1767, 1774). Абозны (1769), падчашы (1780), судзьдзя земскі (1783) Наваградзкі. Камісар Скарбовай камісіі ВКЛ (1780, 1782), пасол Сойму 1788 году. Кавалер ордэнаў сув. Станіслава (1791); Белага арла (1792). Падкаморы (1792), маршалак (1795-1802) Слуцкі. Рэчаісны стацкі саветнік Расейскае імперыі (1796).

Сарвацы-Станіслаў-Антон (* 14.V.1784; + = 1835), сын Міхала. Уладальнік маёнткаў Бабоўня, Грэзава, Рымашы Слуцкага павету. Старшыня Менскага галоўнага і памежнага судоў, старшыня галоўных судоў Менскай губерні, маршалак Слуцкі (1808-11). Кавалер ордэну сув. Ганны II ступені (1817).

У 1799, 1827, 1833, 1835, 1852 і 1883 гадох роду былі пацьверджаны шляхецкія права ў Менскай губэрні, а ў 1836 і 1856 гадох ён быў пацьверджаны ў дваранстве Расейскай імперыі указам Сената з аднажысьнем да 6-й часткі радаводных кнігаў (стараражытнае дваранства).

На РБ. — Ф. 319, вол. 2, спр. № 135: Дело о дворянстве рода Берновичей; Список землевладельцев Минской губернии за 1876 год. — Мин., 1877. — С. 9; Список землевладельцев Минской губернии за 1888 год. — Мин., 1889. — С. 4, 380; Boniecki A. Herbarz Polski — Lipsk, 1839. — Т. II. — С.; PES. — W-wa, 1935. — Т. II. — С. 30-1, 305, — W-wa, 1936, — Т. IV. — С. 168, 199; Stupnicki H. Herbarz Polski i unionopis zastawionych w Polsce ludzi wszystkich stanow i czasow. — Lwow, 1855. — Т. I. — С. 24, — Lwow, 1859. — Т. 2. — С. 58.

Леанід Акаловіч.

КАРАБУТ-ДАШКЕВІЧЫ ГЭРБУ "КАРЫБУТ"

(Дашковічы, Карыбут-Дашкевічы,
Карыбуты на Дашках Дашковічы)

Міхал атрымаў у 1450 ад Вял. кн.
Казімера маєтнасьць Дашкі. Вял. кн.
Аляксандар у 1502 пацвердзіў ягоным
сынам Івашку й Сеньку Міхайлівічам на
Дашках Дашковічам наданае.

Клімунт Сеніковіч
Карыбут-Дашковіч ці Сывіліпіцкі-Дашкевіч,
унук Івашкі, падчашы Ашменскі
(1599).

Марок Клімунтавіч
Карыбут-Дашковіч-Сывіліпіцкі,
ротмістар панцырнай харугвы
(1615, 1620).

Марцін, ротмістар (1737), паручык
(1738).

Якуб, падчашы Наваградзкі (1760).

Казімір, дваранін ЯКМ (1762).

Ежы, падчашы Наваградзкі (1791).

Эльш, падстолі Браслаўскі (1780.11.3 прывілей Вял. кн.
Станіслава — Аўгуста).

Міхал, крайчы Смаленскі (1792).

Валяр'ян (* 1842, + к. 1896), тайны радца, сябра Рады
Дзяржаўнага кантролю, кавалер ордэнаў Сьв. Станіслава 2-й і 1-й
ст., Сьв. Ганны 2-й ст., Сьв. Уладзімера 3-й ст.

Казімір (- 1850.3.27), калежскі радца, кавалер ордэнаў
Сьв. Ганны 3-й ст. і Сьв. Станіслава 2-й ст.

НА РБ. — ф. 319, вол. 2, спр. 870-873: Дела о дворянстве рода
Дашкевичей.

Гэрб "Карыбут"

Уладзіслаў Вяроўкін-Шэлюта

ДАШКЕВІЧЫ ГЭРБУ "ЛЯЛІВА"

Гэрб "Ляліва"

Яшчэ адзін род спачатку ўжываў гэрб "Ляліва", потым яны перайшли да "Карыбута" (быў гэрбам князёў Вішнявецкіх), што давала магчымасць некаторым прадстаўнікам Д. казаць пра сваё княскае паходжанье. У 18 ст. адзін з самых упльвовых родаў Горадзенскага пав., частка яго перасялілася на Валынь і ў Галіцью.

Людік-Казімір, канюшы Горадзенскі (да 1769), суддзя гродзкі Горадзенскі (1766, 1769), падстароста Горадзенскі (1766, 1783).

Станіслаў, лоўчы Горадзенскі (1765), суддзя гродзкі Горадзенскі (1770).

Тэадор (Тэадозы, Тэадозы-Багдан), лоўчы Браслаўскі (1766).

Ігнацы (+ к. 1797) пераняў урад

Горадзенскага канюшага ад бацькі (1769.2.22 прывілей Вял. кн. Станіслава-Аўгуста), мечнік Горадзенскі (1772.12.11 прывілей Вял. кн. Станіслава-Аўгуста), падчашы Горадзенскі (1780), суддзя гродзкі Менскі (1786.4.25 прывілей Вял. кн. Станіслава-Аўгуста), кашталян Мсьцілавскі (1791.6.07 прывілей Вял. кн. Станіслава-Аўгуста). У Расейскай імперыі Рэчаісны стацкі радца, старшыня Горадзенскай Палаты ѹ Галоўнага суда 2 дэпартамента Менскай губ., потым старшыня Менскай крымінальнай і цывільнай Палаты. Кавалер ордэна Св. Станіслава ѹ Рэчы паспалітай.

Юзэф, харужы Літоўскі, падстолі горадзенскі (1783.10.30 прывілей Вял. кн. Станіслава-Аўгуста).

Аляксандар, скарбнік Галіцкі (1766).

Антоні, палкоўнік Каронных войскаў.

Людвік (= 1778.6.25), тытулярны радца.

Стэфан (* 1782.11.08), маршалак Бабруйскі (1820).

НА РБ. — Ф.319, вол.2, спр.860: Дело о дворянстве рода Дашкевичей; Boniecki A. Herbarz Polski. — W-wa, 1901. Т. IV.

Уладзіслаў Вяроўкін-Шэлюта

ПАРА-ЛЕВАНОВІЧЫ ГЭРБУ "РАГАЛЯ"

Род мяшчанскаага паходжання, з Магілёва. У сяр. 17 ст. жыў Базыль Левановіч, бурмістар Магілёўскі, братчык магілёўскага Богаяўленскага брацтва. У "Кроніке Магілёва" ў гэты час згадваецца бурмістар Іосіф Іванавіч Пара (Пора). Невядома ў якіх сваяцкіх дачыненнях знаходзіліся гэтыя людзі, але запіскі ігумена Арэста згадваюць Іосіфа Пара-Левановіча.

Лічыцца, што шляхецтва атрымаў Базыль "за абарону Айчыны", дакладней за зынішчэнне маскоўскага гарнізону, што адбылося 2.2. 1661, пад час акупацыі Магілёва. Гэта не зусім дакладна, пра выкліканыя гэтым набілітациі нідзе не згадваецца. Аднак ведамы прывілей Магілёву, якраз гэтае падзеі ад 9.6.1661, паводле якога магілёўскія мяшчане атрымлівалі права набываць зямельныя ўладанні. Чым і скарысталіся некаторыя роды, не парываючы сваёй сувязі з горадам.

Сын Базыля – Трафім, бурмістар, ягоныя сыны Іван ды Юры, войт, у якога Грыгор, бурмістар, Андрэй, Пётр і Фёдар, лаўнік.

У 18 і 19 ст. прадстаўнікі роду рассяліліся па Магілёўшчыне, дзе валодалі невялікімі маёнткамі. Адзін з нашчадкаў Базыля ў шостым калене калежскі асэсар Самуїла Пятровіч Пара-Левановіч валодаў 11 сялянамі ў в. Цішоўка ля Магілёва і быў прызнаны за шляхціча ў канцы 18 ст. ў Расейскай Імперыі. Шмат рэпрэзентантаў роду знаходзілася на грамадзянскай службе за расейскім часам, яны займалі невялікія пасады ў павятовых і заштатных гарадох (Гомель, Копысь, Чавусы, Мсціслаў).

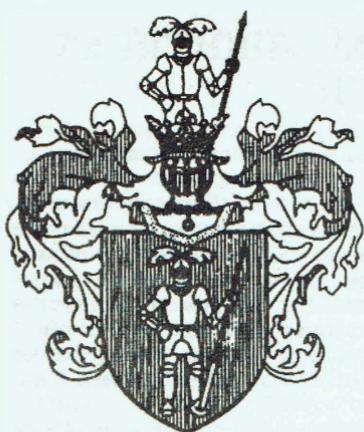
Пара-Левановічы зацверджаны ў дваранстве Расейскай Імперыі з аднясеннем да 6-й часткі радаводных кнігаў (старажытнае дваранства) і 3-й часткі (выслужанае дваранства на грамадзянской службе).

Гэрб "Рагала"

Зыміцер Яцкевіч

ФРАНКОУСКІЯ ГЭРБУ "МЭНК"

Герб "Мэнк"

Прозьвішча паходзіць ад назваў сёлаў Франкі-Хросыцелі й Франкі-Пяскі, што знаходзіліся ў Бельскай зямле (Падляшша). Тамака гэты род карыстаўся гэрбам "Сълепаўрон" (згодна з Мілеўскім) ці "Прус I-ы" (згодна з Банецкім) і вядомы з 16 ст.

На пачатку 18 ст., напэуна, падчашы Бельскі Міхал-Станіслаў з Франкаў-Пяской Франкоўскі перасяліўся ў ВКЛ (Падляшскае ваяводзтва з 1569 у складзе Кароны Польскай). Валодаў маёнткамі Янкішкі (1714) і Сутаровічы (1724) у Браслаўскім пав. З жонкаю Ганнаю Фрайтак меў сыноў — Карава, Ежы і Уладзіслава.

Карава, харужы Карабеўскага рэгіменту (1753), арандаваў маёнтак Горнае Заляддзе ў Ашмянскім пав. Сыны Карава — Ян, харужы войск ВКЛ (1784), штабс-капітан і адютант у рэгіменце С. Жэвускага (1792), Дамінік, харужы войск ВКЛ (1789) і Якуб.

У 19 ст. Франкоўскія шырока рассяліліся па Беларусі й за яе межамі, паступова зъяднелі і займаліся арандатарствам. У гісторыю ўвайшоў хіба адзін Уладзіслаў, сын Міхала-Даната, удзельнік паўстання 1863.

27.12.1802 пастановаю Менскага Дваранскага Дэпутацкага Сходу род Франкоўскіх быў прызнаны за старожытную шляхту, што пацвердзіў указ Сената ад 22.02.1839 з аднясеннем да 6-й часткі радаводных кнігаў.

НА РБ. — Ф.319, вол.2, спр.3369: Дело о дворянстве рода Франковских. НА РБ. — Ф.1430, вол.1, спр.52321: Следственное дело об участниках восстания 1863 г. А.Шоумане и В.Франковском. Karica Milewski I. Herbarz. (Dopelnienie Niesieckiego). — Krakow, 1870. — S. 100-102; Boniecki A. Herbarz Polski. — W-wa, 1909. — T.V. — S. 307-309.

Сяргей Рыбчонак